

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ ДРУКАРСТВА**

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Голова приймальної комісії,
ректор Української академії друкарства

_____ Дурняк Б.В.

„_____” _____ 2019 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
з дисципліни
«ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ»**

**для вступу на освітньо-професійні програми
спеціальностей галузі знань 07 «Управління та адміністрування»**

ОС БАКАЛАВР

на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»

Львів-2019

Ця Програма складена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» на підставі Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2019 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 11 жовтня 2018 року № 1096 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 21 грудня 2018 року за № 1456/32908 для організації та проведення фахових вступних випробувань до Української академії друкарства на навчання за освітньо-професійними програмами ОС «Бакалавр» за спеціальностями галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

I. Загальні положення

З метою складання вступних випробувань з дисципліни „Основи економіки” абітурієнтам пропонуються 20 тестових завдань, які складено на основі навчальної програми фундаментальної дисципліни „Економіка підприємства”.

Тест має три або чотири рекомендовані варіанти відповіді, правильною з яких є лише одна.

Тривалість тестування – 1 година.

II. Перелік програмних питань, що виносяться на вступні випробування

1. Підприємство в системі економічних відносин

Підприємство як суб'єкт ринкових відносин, функціонально-правовий статус його діяльності. Класифікація підприємств, організаційно-економічні особливості їх функціонування.

Інтеграційні форми підприємств та організацій. Форми добровільного й інституційного об'єднання підприємств та організацій (асоціації, консорціуми, концерни, корпорації, холдинги тощо). Мета їх створення, особливість та ефективність діяльності.

Зовнішнє середовище функціонування підприємств: макросередовище та мікросередовище. Поняття й загальна характеристика ринкового

середовища функціонування підприємств. Сутність, функції і типи сучасного ринку. Загальні принципи та етичні норми поведінки суб'єктів господарювання на ринку. Державне регулювання діяльності підприємств.

2. Структура та управління підприємством

Підприємство як організаційно-виробнича система. Організаційні структури управління підприємством, їх характеристика. Виробнича структура промислових підприємств. Система управління підприємством. Функції, методи та напрями удосконалення управління підприємством.

3. Прогнозування і планування діяльності підприємств

Сутність, мета, принципи і методи прогнозування. Види прогнозів та сфери їх застосування. Завдання і принципи планування діяльності підприємств. Система планів підприємства і методи їх розроблення. Стратегічне планування на підприємстві. Бізнес-планування, його завдання та методика складання. Суть і завдання бізнес-плану. Тактичне й оперативне планування на підприємстві.

4. Основні засоби промислового підприємства

Основний капітал підприємства. Поняття та склад основних засобів підприємства. Класифікація основних засобів підприємства.

Оцінка основних засобів. Первісна, відновлювальна, залишкова, переоцінена, ліквідаційна вартість основних засобів. Індксація вартості основних засобів підприємства.

Знос та відтворення основних засобів виробничого підприємства. Амортизація основних засобів, методи нарахування амортизації.

Оцінка доцільності витрат на періодичний ремонт, модернізацію й заміну виробничого устаткування. Розширене відтворювання основних фондів їх технічним переозброєнням, реконструкцією, розширенням і новим будівництвом.

Показники стану та ефективності використання основних засобів

промислового підприємства. Завдання управління основними засобами підприємства та шляхи їх розв'язання.

5. Виробнича потужність промислового підприємства

Сутність та види виробничої потужності промислового підприємства. Фактори, що визначають рівень виробничої потужності підприємства. Методичні принципи розрахунку рівня виробничої потужності промислового підприємства.

6. Нематеріальні ресурси та активи підприємства

Поняття та види нематеріальних ресурсів підприємства, їх вплив на конкурентоспроможність його продукції на ринку. Характеристика об'єктів промислової власності (винаходів, промислових зразків, корисних моделей, товарних знаків, знаків обслуговування). Інформаційні технології та програмні продукти. Інші нематеріальні ресурси («ноу-хау», раціоналізаторські пропозиції, найменування місця походження товару, гудвіл фірми).

Нематеріальні активи як юридичне оформлені права виключного користування об'єктами промислової та інтелектуальної власності. Вартісна оцінка й строки зношування (старіння) нематеріальних активів.

7. Оборотні кошти підприємства

Оборотний капітал підприємства: його сутність та склад. Сутнісна характеристика оборотних коштів як сукупності поточних витрат фінансових коштів. Нормовані й ненормовані оборотні кошти. Функціональна та елементна структура оборотних коштів, її динаміка на підприємствах різних галузей економіки. Джерела формування оборотних коштів підприємства.

Призначення нормування (розрахунку нормативів) оборотних коштів. Методи розрахунку нормативів оборотних коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого рахунку). Обчислення нормативів оборотних коштів в окремих їхніх елементах (виробничих запасах, незавершеному виробництві,

витратах майбутніх періодів, залишках готової продукції). Визначення сукупного нормативу оборотних коштів підприємства.

Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів: коефіцієнти оборотності й завантаження, тривалість одного обороту, рентабельність (методика їх розрахунку). Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів (оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва, скорочення тривалості виробничого циклу, поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення, прискорення реалізації виробленої продукції).

Проблеми нестачі оборотних коштів і поновлення їхньої величини до нормативного рівня за умови кризисної ситуації на підприємстві. Управління дебіторською заборгованістю та грошовими коштами промислового підприємства.

8. Виробництво, якість та конкурентоспроможність продукції

Загальна сутнісна характеристика продукції, промислового підприємства, її класифікація та вимірники обсягу. Номенклатура, асортимент продукції. Валова, товарна, чиста та реалізована продукція. Вплив маркетингової діяльності на формування програми випуску продукції ринку. Особливості визначення ринкового попиту на окремі види продукції. Схема формування виробничої програми підприємства.

Якість продукції як економічна категорія. Показники і методи оцінки якості продукції. Поняття і визначення рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств на ринку. Вплив підвищення якості продукції на економіку та імідж підприємства. Технічні, організаційні та соціальні заходи для підвищення якості та конкурентоспроможності продукції вітчизняних товаровиробників.

9. Персонал підприємства

Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями і

кваліфікацією. Особливості структури персоналу різних підприємств та організаційних типів, розмірів та форм власності. Тенденції динаміки структури персоналу в окремих галузях та сферах діяльності.

Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах. Чинники зростання продуктивності праці. Динаміка продуктивності праці на підприємствах різних галузей. Наявні резерви зростання продуктивності праці та заходи для їх використання в сучасних умовах господарювання. Розрахунки можливого зростання продуктивності праці за рахунок дії окремих і певної сукупності чинників.

Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової діяльності. Аналіз формування та використання персоналу підприємства.

10. Поточні витрати промислового підприємства

Поточні витрати як комплексний економічний показник. Включення поточних витрат до собівартості продукції. Класифікація витрат за окремими ознаками (ступенем однорідності, призначенням та місцем виникнення, зв'язком з обсягом виробництва, способом обчислення на одиницю продукції). Структура поточних витрат за окремими групами первинних елементів на підприємствах різних галузей та тенденція її зміни з часом.

Зміст обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Порядок розробки кошторису виробництва залежно від стадії й форми прогнозування, наявності інформації, розміру підприємства. Загальний рівень поточних витрат на виробництво валової, товарної й реалізованої продукції.

Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Об'єкти калькулювання й калькуляційні одиниці. Типова номенклатура калькуляційних статей витрат для більшості підприємств різних галузей.

Групи чинників (способів) зниження поточних витрат у розрахунку на одиницю продукції: підвищення технічного рівня виробництва; вдосконалення організації виробництва, праці й управління; збільшення

обсягу виробництва та підвищення якості продукції.

11. Ціни та ціноутворення на промисловому підприємстві

Поняття, роль та функції ціни в ринковій економіці. Види цін та сфери їх застосування. Методи встановлення ціни: витрати плюс прибуток; забезпечення фіксованої величини прибутку; за рівнем поточних цін (конкуренції); за рівнем попиту. Система знижок і доплат до ціни. Державне регулювання ціноутворення. Шляхи вдосконалення ціноутворення в Україні.

12. Фінансово – економічні результати діяльності підприємства

Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Прибутковість і дохідність: їх сутність та різниця між ними. Джерела формування загальної величини прибутку (доходу) підприємства. Типова схема використання прибутку (доходу) підприємства. Рівень прибутковості підприємств різних галузей економіки в Україні.

Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Загальна характеристика рентабельності застосовуваних (інвестованих) ресурсів. Обчислення рентабельності: виробничих фондів (виробництва); сукупних активів; власного (акціонерного) капіталу. Рентабельність певного обсягу продукції та окремих виробів. Динаміка і способи підвищення рівня рентабельності на підприємствах різних галузей економіки України.

Класифікація чинників зростання ефективності виробництва за певними ознаками: видами витрат і ресурсів (джерелами зростання); напрямками розвитку й удосконалення виробництва; місцем реалізації в системі управління виробництвом. Розподіл внутрішніх чинників на так звані тверді (технологія, устаткування, матеріали та енергія, вироби) і м'які (організація й системи, працівники, методи роботи, стиль управління). Зовнішні чинники зростання ефективності виробництва (державна економічна й соціальна політика, інституційні механізми, інфраструктура, структурні зміни в суспільстві та економіці).

13. Інвестиційна діяльність підприємства

Сутність, характеристика інвестиції, як найважливішого фінансового ресурсу для створення, функціонування й розвитку суб'єктів господарювання. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства. Внутрішні й зовнішні джерела інвестування.

Методика обґрунтування проекту реальних інвестицій підприємства. Інвестиційна політика підприємства: мета, принципи та порядок розробки.

14. Інноваційні процеси та організація діяльності підприємства

Економічна сутність інноваційної діяльності. Класифікація інновацій. Організаційні форми управління інноваційною діяльністю. Ефективність інноваційної діяльності.

Суть і значення техніко-технологічної бази підприємства. Технологічна складова техніко-технологічної бази підприємства та технологічні способи виробництва. Технічна складова техніко-технологічної бази підприємства.

15. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства

Багатоаспектне тлумачення економічної безпеки різнорівневих суб'єктів господарювання. Види економічної: безпеки за типами суб'єктів, сферами життєдіяльності та конкретними предметами. Способи оцінки економічної безпеки підприємства та інших суб'єктів господарювання. Рівень економічної безпеки і кризовий стан підприємства: основні ознаки достатнього рівня економічної безпеки підприємства за умов ринкової економіки: поняття економічної кризи, легка, важка та катастрофічна економічна криза. Розробка програми виходу з економічної кризи. Стратегій забезпечення належної економічної безпеки. Національна програма антикризового господарювання.

III. Критерії оцінювання

Вступні випробування з дисципліни „Основи економіки” проводяться у формі тестування. Критерії оцінювання виконання тестових завдань базуються на використанні 200-бальної шкали. Кожен варіант завдання складається із 20 тестів, тест оцінюється у 5 (п'ять) балів, оцінювання здійснюється за шкалою від 100 балів до 200 балів.

IV. Список рекомендованої літератури

1. Афанасьєв М.В. Економіка підприємства : підручник / М.В.Афанасьєв, О.Б. Плоха. – К. : Ліра-К, 2013. –664 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 378 с.
3. Гетьман О. О. Економіка підприємства. 2-ге видання. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2017. – 480 с.
4. Господарський кодекс України: офіц. текст: редакція від 07.02.2019.
Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
5. Захарченко В.І. Економіка підприємства : навч. посіб. / В.І. Захарченко. – К. : Ліра-К, 2014. – 300 с.
6. Іванілов О. С. Економіка підприємства 2-ге видання. Підручник затверджений МОН України. – К.: ЦУЛ, 2011. – 728 с.
7. Економіка підприємства : навч. посіб. / уклад.: Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. – Київ : НаУКМА, 2018. – 304 с.
8. Економіка підприємства: підручник / За ред. Є.М. Палиги. - [Вид. 2-ге., оновлене і доповнене]. – Львів: УАД, 2013. – 688 с.
9. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: [Закон України: офіц. текст: поточна редакція від 04.04.2018 року]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/784-14>
10. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: [Закон України: офіц. текст: поточна редакція від 06.02.2018 року]. //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 13, ст.69

11. Про оплату праці: [Закон України: офіц. текст: поточна редакція 01.01.2017 року]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/108/95>

12. Шарко М.В., Мешкова-Кравченко Н.В., Радкевич О.М. Економіка підприємства : навч. посіб. / М. В. Шарко, Н.В. Мешкова-Кравченко, О.М. Радкевич. – Херсон: Олді-плюс, 2014. – 436 с.

13. Шевченко Л.С. Економіка підприємства : навч. посіб. / Л.С. Шевченко. – К. : Ліра-К, 2014. – 208 с.

14. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н.М. Яркіна – Київ : Ліра - К, 2015. – 498 с.